

קהילת ראש הגבעה

בנשיאות מורינו הגאון הרב דניאל בלסקי שליט"א
ומוהר"ר אברהם משה רוט שליט"א

תוכן ענינים

- 2 נתון תתן – נתינה גוררת נתינה
מורנו הרב הצעיר אברהם משה רוט שליט"א
- 3 סוד הברכה תלוי בחביבות כהיום.
הרב אלימלך קארפ שליט"א
- 4 בענין קריאת ההפטרה
הרב משה יונה הרטמן שליט"א
- A CHILD'S MUMBLE..... 5
RABBI YOEL KLEIN
- 6 עניני תפילה וספר תורה השכיחים בבין הזמנים.
הרב משה נאומבורג שליט"א
- DISCOVERING UNITY WITHIN MULTIPLICITY..... 7
RABBI YAAKOV KLEIN
- 8 והחזקת בו.
הרב אברהם הירשוביץ שליט"א
- 9..... עשר בשביל שתתעשר.
הרב מאיר שולביץ שליט"א
- 10 ובחרת במעשה, ובחרת בהשקפה.
הרב נחום יוסף נחם שליט"א
- 12 שאל את הרב.....
- 12 מדור אחודה חידה.....
- 12 והגדת לבנך.....

שבת פרשת זמנים ראה תשע"ט

- 6:30..... הדלקות נרות
- 6:50..... מנחה
- 7:05..... קבלת שבת
- 9:26..... סוף זמן קריאת שמע
- 9:15..... שחרית
- 9:45..... ברכו
- ~ קידוש לכבוד הולדת הבת של מרדכי צ'בולי ~
- 2:30..... חברת תהילים
- 6:00..... אבות ובנים
- 6:40..... מנחה
- ~ שלוש סעודות עם הרב אלימלך קארפ שליט"א ~
- 8:03..... מעריב
- 8:22..... מעריב ר"ת 72

A Message from the Rav

Rabbi Daniel Belsky shlit"א

We have announced the month of Ellul. This should call forth a positive reaction. The month before Rosh Hashana is a month of great closeness. "Ani L'dodi V'dodi Li." This is the month that carries the program for creation – for the annual renewal of creation. We close the month of Av with the third consolation – afflicted storm tossed and not comforted. We begin the month of Ellul with the fourth consolation – I myself will comfort you. (twice Anochi – see Maharsha Berachos 32b). The comfort comes from the intense relationship. We need not see the mikdash to be consoled. We need just to feel that we are being carried. We are the nation that carries the presence of Hashem in his world. Our enemies are His enemies. Those who would cause us pain and suffering are those who would attack the Creator Himself. This is a great consolation. This is also the key to our preparing for the

days of awe. Every year we face a judgement. Who will live and who will die. This judgement encompasses two worlds. We await a great miracle. (See Tur O.C. 581). However we are assured of this miracle. We are the purpose and the guaranteed continuity of the world. (see Ramban Devorim 32-26). We need only reconnect. The Shofar of Ellul is the first step. The Rambam sees in the Shofar a call to awaken (see Hilchos Teshuva 3-4). We are lulled into a sense of wellbeing by the daily issues that dull our senses. Now we should face our reality – we are here with a purpose. We need to focus on that which feeds our immortality. A tefila – a bracha – and above everything else a time for learning. This – and set times for davening – needs constant strengthening. These days bring tremendous Siyata Dishmaya. We need tune into what is happening. Hashem is closer – may we also merit to be closer. – Amen... ☀

נתון תתן - נתינה גוררת נתינה

מורנו הרב הצעיר אברהם משה רוט שליט"א

בו ביאר מרן זצוק"ל היטב היטב את כל הגדרת ענין הבטחון בבחירות נפלאה.

ואני עני לא אוכל לשכוח איך שביליל ר"ח מרחשון תשי"ט זכיתי להיות בבית מרן זצוק"ל יחד עם כבוד דודי מורי הגה"צ ר' זאב דוב צציק זצ"ל בעל התורת זאב וזכינו לשמוע מהחדר השני איך שמרן זיע"א בחדרו אומר את הביאור הנ"ל ברגש קודש במתיקות נפלאה לפני כבוד גאון אחד שליט"א שביקר אז בבית מרן זצוק"ל כדי לקבל את ברכת מרן לרגל נסיעתו לחו"ל, ורבנו הגרי"ז הסביר לו את כל ענין הבטחון בביאורו הנ"ל בהפסוק הנ"ל, ותודה לה' שזכה העולם שרבנו הקדוש הגרי"ז זצוק"ל העלה על הכתב את הביאור הנ"ל ונדפס בחדושי מרן רי"ז הלוי על התורה דף נ"ג ע"א בלשון הזהב המתוק הקדוש שלו וצריך ללמוד היטב ולדקדק היטב ולהתבונן היטב בדבריו הקדושים בזה כי חיים הם למוצאיהם, וזה לשון קדשו שם:

קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה', נראה להסביר כוונת הפסוק כי הכתוב אומר שהתשלום הגדול שיזכה לזה הבעל בטחון הוא שהקב"ה יחזק ויאמץ לבבו ויהיה בטחונו עוד יותר גדול ויותר חזק, ואבאר דברי בדרך משל לשני אחים אחד עשיר ואחד רש והאח העשיר היה טוב לבב והעניק מעשירותו לאחיו העני בכל מלא מדת ההרחבה, הן באכילה ושתייה והן בלבישה ודירה נאה ושאר דברים, הכל ביד רחבה, עד שלא נשאר בהנהגתם שום חילוק ביניהם, פעם אחת אמר העשיר לאחיו העני אמת כי לא יחסר לך שום דבר אבל זה בעצמו הוא לא טוב כי יהיה כל מצבך תלוי בי וכל מחסורך יהיה נשען על טוב לבי מה שאני אתן לך, ולכן הציע לו כי יקציב למענו סכום גדול ויעשה לו ממנו עיסקא שימצא בה כל פרנסתו ברווח ולא יהיה עוד תלוי בו ובטוב לבו, והנמשל מזה לענין בטחון שהכתוב מעיד שע"י מדת הבטחון יכולים להשיג כל דבר כענין שנאמר והתענג על ה' ויתן לך משאלת לבך ביאור הדבר שאם תהיה בטחונך בה' כל כך חזק עד שתתענג ע"י זה אז יתן לך משאלות לבך... אבל האם נוכל לומר גם שהקב"ה ישפיע לו עשירות גדולה עד שלא יצטרך עוד לבטחון? זהו דבר שא"א לאומרו, כי הנה בחובת הלבבות בשער הבטחון מסביר והולך שמידת הביטחון יתירה בערכה על כל מה שיש בעוה"ז כגון שדות ובתים וכרמים וכל עשירות שבעולם וגם מבעל האלכימיה שבידו להפוך כל מיני מתכות לזהב, שכל אלו יש להם פחד מבני אדם ומגנבים וליסטים ושפיכות דמים ואילו הבעל בטחון יש לו תמיד מנוחה שלימה ואין לו דאגה משום דבר עי"ש בדבריו, באופן שהביטחון בעצמו יתירה ערכו על כל עשירות שבעולם ואין נאמר שה' ישלם לו בעד מדת בטחונו דבר שהוא פחות במעלה מהבטחון, אלא מה הם התשלומים יותר גדולים שיכולים להשיג ע"י מדת הביטחון? הוא שהקב"ה יחזק ויאמץ לבבו ויזכה לבטחון עוד יותר...

כל זה כתב הגרמ"מ בספרו משמר הלוי ע"ש שהאריך, אבל כעת - לאחר שביקש ממנו אותו אומלל צדקה לנסוע לנופש - עלה בזכרוננו של הגרמ"מ איך הרב מבריסק אמר את הדברים הנ"ל, וכאשר תיאר את המשל איך האח העשיר תמך באח העני בכל מחסורו "הן באכילה ושתייה והן בלבישה ודירה נאה ושאר דברים הכל ביד רחבה" **הוסיף הרב זי"ע בשפתו ואמר: און דאטשע אויכעט!** [גם עבור דאטצ'ה-נופש].

מילים אלו נצרכו בזכרוננו של הנער רמ"מ, ועתה האירו לפניו בכל יקר וחיבה שהוא רחש לכל תיבה שיצא מפה קדשו דהגרי"ז.

הגרמ"מ מיהר לקרוא לאותו יהודי, שאל אותו כמה דרוש לו ל"נופש" ומיד ארגן לו מפה ומשם את הכסף הנדרש.

ג. כל זה סיפרתי - אומר רבי בצלאל דבילצקי - בפני אותו ת"ח. נענה הלה ואמר: טוב מאד שאתה מספר לי כל זה, שכן הבוקר קבלתי הודעה מאברך אחד היושב בשיעור דף היומי שלי שבארה"ב, ומבקש את עזרתי לצאת לנופש עם אשתו והילדים, עד עתה לא השבתי לו, ובלבי אמרתי, האם בשביל נופש עושים 'שנור'?! עתה, אני ממחר להשיב לו ולהיענות לבקשתו!

עד כאן סיפורו המפעים של רבי בצלאל דבילצקי שליט"א. וגם זה בכלל דברי זקני רבי אריה לוי זצ"ל על לשון הפסוק 'נתון תיתן' שנתינה אחת גוררת אחריה עוד ועוד נתינות רבות - אף לאחר פטירתו של האדם. הגע עצמכם, כמה וכמה אנשים מוסרים נפשם לגמול חסדים מהשראת מעשיו ודמותו של רבי אריה...!!

א. בפרשתנו ציוטה התורה: "נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלהיך בכל מעשך ובכל משלח ידך". ורבו הפירושים והרמזים בכפילות הלשון 'נתון תיתן'.

המגיד מדובנא ביאר שכפילות הלשון 'נתון תתן' מורה על הבטחת הנביא 'הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתו ובחוננו נא בזאת אמר ה' צבקות אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה וכו' ואם כן הדבר תלוי בפעם הראשונה כי כאשר יתן פעם אחת ועיניו תראינה שאינו חסר כלום הלא יחזה נפלאות שאין לו לאדם לקמץ במצות צדקה, וזהו 'נתון תתן' כאשר תתחיל ליתן פעם אחת שוב תתן לו עוד ועוד 'ולא ירע לבבך בתתך לו' כי הלא תראה 'כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך'.

מי שאינו רוצה לנסות ואינו מתחיל לתת הוא לא יבין את זאת ולא יאמין, אבל מי שינסה לתת צדקה לא יפסיק מכך.

זקני רש"ש לוי זצ"ל פירש משמעות זו של 'נתינה גוררת נתינה' באופן אחר קצת, על פי דברי **אביו הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל** שהיה מקפיד להתחיל כל בוקר במעשה חסד, והיה אומר שע"י החסד שעושים בבוקר מביאים בעולם שפע ברכה, ומעידן את האדם לא להיות חומרי ביותר. ועוד, שכאשר האדם מתחיל להתעסק בצורכי עצמו הוא נמשך ושוקע בזה ושוכח את הזולת לגמרי, אך אם יתחיל להתעסק בצורכי זולתו אין לחשוש שישכח את צורכי עצמו לגמרי...

עוד היה אומר רבי אריה שכאשר מתחיל את היום בגמילות חסד עם ראובן שכינו, מתעורר ראובן ג"כ לקירוב לבבות וגומל חסד עם שמעון, ושמעון מתעורר מזה לגמול חסד ולהאיר פניו ללוי, וכן הלאה והלאה, נמצא שככל שמקדים את המעשה הראשון שמעורר את 'שרשרת החסדים' הללו, כך יוסיף לה עוד ועוד חוליות במשך היום... **וכל זה בכלל 'נתון תיתן'** שהנתינה הראשונה מולידה אחריה עוד ועוד נתינות רבות של חסד...

ב. לפני כמה שנים כתב לי ידידי הגאון רבי בצלאל דבילצקי שליט"א סיפור פלא הממחיש עניין זה של 'נתון תיתן' - נתינה גוררת נתינה:

"אספרה אל חק דבר פלא פלאות שאירע עתה. לפני שעה ביקרתי בביתו של ת"ח יקר אחד שבא מארה"ב, שתורה וגדולה התאחדו על שולחנו, ומלבד שהוא מחבר ספרים גדול עוד ידו פתוחה להרבה דברי צדקה וחסד.

ידעתי בו שאוהב ומחבב הוא סיפורים על חכמי ישראל, ובפרט אלו המלמדים על צדקתם וטוב ליבם, וסיפורתי לו איזה עובדות על הגאון הנשגב הגרמ"מ שולצינגר זצ"ל ופזרונו, (בלא שזכרתי שהשבוע היארציט).

דיברנו על אותו יהודי אומלל שרמ"מ היה דואג לכל מחסורו עד שמכר את הכתבים היקרים שתחת ידו מאת רבותיו נ"ע כדי שיהיה בידו לפרנסו.

לאחר שהלכתי משם, נזכרתי בעוד עובדה שנשמטה ממני והרגשתי צורך בלתי מוסבר, לספר גם אותה בפניו, התקשרתי וסיפורתי, וכך היה מעשה:

אותו יהודי אומלל, באחד מביקוריו אצל הגרמ"מ השיח בפניו שיש לו צורך לצאת לנופש עם אשתו והילדים (רמ"מ סיפר שההשגות של היהודי הוא בנופש היה לשכור איזו חורבה במאה שערים...) וכמובן לרש אין כל, ולכן הוא בא לכתובת הידועה ברחוב השל"ה - ביתו של הגרמ"מ...

רמ"מ סיפר שהפרוטה לא היתה מצויה בכיסו, ולכן נאלץ להשיב את פנייתו ריקם. בליבו, הוא מספר, הרהר, מילא לדברים הכרחיים צריך לעשות הכל (ואצל הגרמ"מ "הכל" פירושו - הכל!) כדי לתת לו, אבל לנופש?

כעבור איזה זמן, נזכר הרמ"מ בדברים ששמע יוצאים מפה קדוש מרן הגרי"ז זללה"ה, כפי שסיפר בספרו 'משמר הלוי':

"הנה היה מרגלא בפומיה דרבנו הגרי"ז זצוק"ל ביאורו הנפלא בהפסוק בתהלים כ"ז קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה' אשר

סוד הברכה תלוי בחביבות כהיום

הרב אלימלך קארפ שליט"א

במה שאדם מודד בה מודדין לו, אני נתתי לכם את התורה שתהיו עוסקים בה יום יום, שנאמר אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום, וכן ואותי יום יום ידרשון, חייכם שאשביע אתכם לחם מן השמים יום ביומו שנאמר ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למטן אנסנו הילך בתורתו אם לא, ולא עוד אלא שאני מברך אתכם יום יום שנאמר ברוך ה' יום יום יעמס לנו וכו'". דברי המדרש צ"ב, עלינו להבין מה היא המידה שמדד העוסק בתורה שבה מודדין לו. שנית, אינו נראה שבגלל שכתוב בעסק בתורה 'יום יום', שלכן יזכה למן שכתוב בו 'דבר יום ביומו'. **לפענ"ד** יש לבאר ע"פ הגמ' ביומא (דף עו.) שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה. ורשב"י מתרץ להם [ואביא רק תורף וישוב] שהמטרה בזה היא שידאגו כל יום אולי לא יזכו למזונות ונמצאו משעבדין לבם לאביהם שבשמים. **ולפי"ז** י"ל שהמדרש בא ליישב שאלתם באופן אחר, שהקב"ה בא ללמדנו שכל יום יום היא סיבה מחודשת להקב"ה להשפיע שפע טוב על בריותיו, ולכן הוריד מן בכל יום ויום ולא פעם אחת בשנה. ומעתה, רוצה המדרש לבאר מי הוא הזוכה לשפע המתחדש יום יום. ומגלה לנו המדרש שהכלי לזכות לשפע המתחדש יום יום, הוא המכיר את ערכו של כל יום ויום בתור יחידה בפני עצמה, ולא רק כהמשך לימים שלפניו ולאחריו. מתוך כך מבין את גודל האחריות בניצול כל יום ויום לעבודת ה', והוא זה שזוכה להיות כלי לשפע המתחדש יום יום. בזה זכינו להבין 'במדה שאדם מודד' היינו שאם מודד במדה ש"כל יום" היא יחידה בפני עצמה ומחייב חדש לעבודת ה' ועסק תורה, "בה מודדין לו" היינו שמן השמים מודדין לו שפע באותה מדה שהיא יורדת יום יום. בזה גם נבין מדוע המדרש הביא את הפסוק בתהילים לשקוד על דלתותי יום יום, ולא הביא את הפסוק "ודברת בם" בפרשת ואתחנן שיש בו צווי לדבר בדברי תורה תמיד, ודרשו חז"ל ולא בדברים בטלים. לפי האמור יש לפרש, דאין כוונת המדרש להוכיח על לימוד תורה או דרישת ה' **תמיד**, כי זה איננו מספיק כל עוד שאינו לומד או דורש ה' בבחינה של "יום יום" דהיינו עבודת ה' מכה התחדשות של יום חדש עצמאי התובע עבודת ה' מחדש.

ה. לאור זה, יש לנו הבנה חדשה בכמה מאמרי חז"ל. (בברכות (דף סג): ועוד פתח ר' יהודה בכבוד תורה ודרש 'הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם', וכי אותו היום נתנה תורה לישראל והלא אותו היום סוף מ' שנה היה, אלא ללמדך שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מהר סיני. בפשטות מבארים, בשבח לומדי תורה כי למרות שלומדים ברצף ובלי היסח הדעת, ומטבע הדברים שדבר שאינו חדש מאבד חביבותו על לומדיו, אפי"ה מרוב חביבות לומדי תורה איננה מאבד מחביבותה כלום, והיא עדיין בחביבותה כיום שנתנה בהר סיני. **לאור האמור** י"ל באופן שונה, דבכל יום ויום יש מחייב חדש ללמוד תורה ולא רק כהמשך מאתמול, וזוהי הדרשה 'היום הזה נהיית לעם' כיום שקיבלו את התורה, הואיל ועבודת ה' היא בבחינת התחדשות של "יום יום" לכן גם הצווי היה באופן של מתן תורה בכל יום ויום. ומתבאר חביבות התורה על לומדיה כיום שניתנה בהר סיני מכוח שכל יום ויום מחייב קבלת התורה מחדש. וכמו"כ נוכל להבין מה שאמר ר' לוי בר חמא אמר רשב"ל ברכות (דף ה.) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו' ואם לאו יזכיר לו יום המיתה שנאמר ודומו סלה. ובפשטות, שביום המיתה יש חרדה ופחד מיוחד לחזור בתשובה הואיל והוא יודע שהגיע ליום האחרון, ואינו יכול לדחות עוד, וגם שתיכף יצטרך ליתן את דמיו, ובה ינצח את היצה"ר. אך לפי דברינו י"ל דכאן מדובר ב"צה"ר שמסית דעתו מלהתבונן ולהכיר שכל יום ויום הוא מחייב בפני עצמו לעבודת ה', ושכל יום היא יחידה המחייבת בפני עצמה ואינו רק יום מובלע בין העבר והעתיד. "זכור לו יום המיתה" המיוחד שביום המיתה הוא שהוא יום שאין לאחריו יום, ולכן יקבל האדם הכרה הנכונה לערכו של יום כשיתבונן בזה. זה יוסיף לו כח לאזור חיל נגד האנדרלמוסא שקיים בעולם שאין ליום ערך עצמי אלא הוא היכי תמצא ואמצעי בלבד בשביל יום המחר.

א. ידועים דברי החפץ חיים עה"פ בפרשה ראשונה של קרי"ש "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך" שאמר שיש ללמוד מקרא זה ג' דברים. הא' 'הדברים האלה' שילמד להתמקד על הדף שלומד כיחידה בפני עצמה ולא כחלק מכל הש"ס ואז לא יתייאש. הב' "אנכי מצוך" שירגיש שיש צווי ישירות אליו בתוך יחיד ולא צווי אל הכלל והוא מובלע בו, וזה מקשר את האדם יותר עם הקב"ה. והג' "היום" שירגיש האדם כל עת שזה צווי חדש דבר יום ביומו, כי כל יום היא יחידה בפני עצמה ואינה המשך מן אתמול. וזוהי הכנה המתאימה ביותר לעבודת חודש אלול, לבטא את החביבות של "אני לודוד" בעבודת ה' ובלמוד התורה בהתחדשות וחביבות כאילו היום ניתנה. וכנראה שמזל אלול שהיא בתולה גם היא מורה לחביבות הזה, בין ישראל לאביהם שבשמים...

א. בתחילת הפרשה (יא,כו) "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה". ובפסוק הבא "את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלוקים אשר אנכי מצוה אתכם היום". **רש"י** על אתר כבר עומד על לשון "אשר" בניגוד לפסוק הבא שכתוב "אם" לא תשמעו, ולשון "אשר" משמע שמוכרח לשמוע ואינו כן. מיישב **רש"י** דכוונת "אשר" כאן הוא **על מנת** אשר תשמעו יהי לכם ברכה. אפי"ה נביא כאן ביאור **החנת סופר** בפסוקים אלו, ונקבל הבנה חדשה במושגים של ברכה וקללה. הברכה היא מה שאדם זוכה לקיים מצוות בבחינת "אשר תשמעו אל מצות ה' אלוקים אשר אנכי מצוה אתכם היום" היינו שזוכה תמיד לקיים בחביבות כזו כאילו קיבל המצוות היום, וכחביבות כלה לבעלה, אשר ידוע פי' **הר"ק** שמבאר "כמשוש חתן על כלה" דהמיוחד של שמחת חתן עם כלתו הוא במה שהשמחה היא "חדשה", זה חביבות בדרגה הכי גבוהה. הברכה הכי גדולה לאדם הוא שמרגיש כל יום צווי חדש אשר מהווה קשר חדש וחביבות ושמחה חדשה עם הקב"ה. היא זאת שתניע את האדם לקיים מצוות ללא הפסק ובלי להתעייף. כשאדם מרגיש בקשר שלו עם הבורא התחדשות אז יש חביבות מיוחדת, וכשיש חביבות למצוה אז אין כוונתו לא ומשא ואינו מתעייף. ובה מיישב **החנת סופר** את יתב "אשר", דלפי דבריו מתיבה זאת מתחיל הגדרת הברכה וכפי שנתבאר. לעומת זאת ממשיך הפסוק הבא "והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלוקים וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום" ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם" ומבאר **החנת סופר** ע"פ דרכו, והקללה אם לא תשמעו בדרגה של צווי כהיום, אלא כצווי שנאמר לפני הרבה זמן, ולא תתעורר כאן חביבות אלא תהיה לעול ולמשא, והיינו כוונת הכתוב וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום" היינו שתסורו מן הדרך שצויתיה שתי' בבחינת "היום" כדיוטגמא חדשה וכתוצאה מזה הוא עול אצלכם. והמשך הפסוק "ללכת אחרי אלוהים אחרים אשר לא ידעתם" מבאר **החנת סופר** שאין כוונת הכתוב לעז' ממש, אלא שכל עסקים אחרים מלבד תורה הם אלוהים אחרים ממש.

ב. כדי להבין מה שכשהאדם אינו מקיים המצוות בדרך של חביבות "היום" הוא לו לעול ולמשא ויגרום לו לפרוש לעסקים אחרים, **צ"ב** שהרי גם לפרוש לעסקים אחרים הרי זה לו למשא. **החנת סופר** מצוין **למד"א** איכה (פתיחתא אות י') וז"ל "קאם טרון כל יומא ולא לעי וצלווי קמוי את לעי. קאם טרון כל יומא ולא לעי, ואמר ליה חבריה אתי וצלי והוא אמר לית אנא יכיל. אצל הבעל מה כתיב ויקרא בשם הבעל מהבקר עד הצהריים לאמר הבעל עננו, ואין קול ואין עונה וכו' הוי ולא אותי קראת יעקב וכו' למה כי יגעתי בישראל, פסוק בישעיה (מג,כב)". מפרשי **המדרש** (מתנו"כ ועץ יוסף) מבארים את לשון המדרש, דלהיות עסוק במסחר כל היום אינו עייף, אבל כשחבריו קראו לבא ולהתפלל אז הוא אומר שאינו יכול בגלל שהוא עייף. ולזאת הביא המדרש דרשה בפסוק ולא אותי קראת יעקב שאין הקב"ה בוחן אם אדם קורא ומחובר להקב"ה ע"י כי יגעת בי ישראל. אם אדם מתלונן על עבודת ה' שיש בה עול ויגיעה, אז זה בגלל שסר מן הדרך של "היום" וחסר לו בחביבות לעבודת ה'. אך עדיין **צ"ב** מדוע עסקיו אינם אצלו כעול והוא אינו מתעייף בהם, ולשון המדרש ו"לא לעי". התשובה היא **הקב"ה הטיב בעם ישראל ושהתקוות לדברים חדשים**, אך יש לאדם בחירה האם ינצל כח זה לראות בצווי השי"ת התחדשות בבחינת "אנכי מצוה אתכם היום" או שסר מדרך זה והוא לו לעול ולמשא, ואז משוטט ומוצא את התחדשותו בעסקים וכדומה **שהחנת סופר** חידש שהם בבחינת אלוהים אחרים.

ג. יסוד זה שאם "יגעת בי ישראל" שעיפות ויגיעה אצל כלל ישראל ביחס להקב"ה נובע מעבודת ה' שהיא לו למשא, אפשר ללמוד מדברי **רש"י** סוכה (דף מא): מר בר אמיתר אמר שאביו החזיק אתרוג כשהתפלל, והגמ' מקשה מברייא דגמי שלא יאחז ס"ת בירונו ותפילין בידו כשמתפלל, ומתרת הגמ' התם לאו מצוה ניהו וטריד בהו, הכא מצוה ניהו ולא טריד בהו. ומבאר **רש"י** (ד"ה הכא) וז"ל "נטילתה ולקיחתה מצוה היא, ומתוך שחביבה מצוה עליו אין משאה ושימורה כנד עליו ולא טריד". הכא העוים שיש בחביבות לפעולה שהוא עושה, יש בה כדי להעלים הקושי והעול שבדבר. כשאדם משתוקק לעשות איזו פעולה אינה "עול ומשא" אצלו אלא שעשוע, וכשאדם משתעשע אינו מרגיש כובד הדבר. בזה נגלה לנו סוד הברכה "אשר תשמעו אל מצות ה' אלוקים אשר אנכי מצוה אתכם היום" כי כשיש חביבות בבחינת צווי של היום, אז אין כאן קושי כלל בקיום המצוה ואינו מתעייף. אין לך ברכה גדולה חמול, מי שאינו מתעייף לעולם בעבודת ה' ויתמיד לעבוד את ה'. לעומת זה, אדם שסר מן הדרך של "היום" וחסר לו החביבות והתחדשות, בנקל מתעייף מעבודת ה' וההעול של המצוות כלשון המדרש שהבאנו בבחינת "כי יגעת בי ישראל". כשהגישה היא להיות יגע ועייף אז "לא אותי קראת יעקב" חסר בחיבה והתחדשות ביחסו לצווי ה'.

ד. במדרש רבה (שמות כה,ט) תני עה"פ "ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו" וז"ל הדא הוא דכתיב ברוך ה' יום יום. אמר הקב"ה לישראל

בענין קריאת ההפטרה בראש חדש אלול שחל להיות בשבת

הרב משה יונה הרטמן שליט"א

חזינן להדיא בשיטת התרומת הדשן דיש סברת תדיר גם בקריאת שבת ראש חדש.

ד. ויש לישב את דברי המרדכי מטעם אחר, דהכא לא שייך תדיר, והוא על פי דברי האבודרהם, (הובא בגליונות לעיל) דמה שנוהגים לקרא שבע דנחמתא, אי"ז בגדר דחיה לקריאת ההפטרות, אלא דכך הוא עיקר ושורש המנהג מעיקרא, לקרא מבראשית ועד י"ז תמוז כפי סדר הפרשיות, ואח"כ הסדר הוא ג' דפורענותא ז' דנחמתא ותרת דתיובתא. ולפי דברי האבודרהם אין להקשות מאי טעמא אין כאן משום תדירות.

אמנם זה לא יהני לדברי התרומת הדשן, דמפורש בדבריו דגם בקריאת שבת ראש חדש מנחם אב ישנו לסברת תדיר קודם.

ה. ונראה לבאר מטעם אחר, דהגם דקריאת עניה סוערה אינה תדירה, מ"מ הקביעות היא לא הפטרה אחת מסוימת של עניה סוערה, אלא הקביעות היא קביעות של שבעא דנחמתא, ונידונים כחפצא אחת של תקנת ז' דנחמה. ולענין זה י"ל דהם תדיר, טפי מקריאת שבת ראש חדש, שאינו באפשרות שיהיה יותר מג' פעמים בשנה.

ויש להביא סמך לזה מדברי האבודרהם בשם המדרש שביאר היאך כל השבע הפטרות המה כמשא ומתן בין קוב"ה וכנסת ישראל, שהקב"ה אומר נחמו נחמו עמי, ועם ישראל משיבים ותאמר ציון עזבני ה' וכו' על דרך זה כל השבעא דנחמתא. הרי דהם ענין אחד שנמשך שבע קריאות.

משא"כ תלתא דפורענותא, הם ג' ענינים חלוקים. ועוד, דהרי מדינא דגמ' קריאת חזון היא דוקא בשבת שחל ר"ח אב להיות בה. מינה משמע דאין התקנה מעיקרא על כל הג' קריאות יחד, אלא כל חד הוא ענין בפני עצמו. וע"כ בזה שפיר שייך הטענה של כל התדיר קודם, וקריאת הפטרת ראש חדש שחל להיות בשבת, תדיר טפי מהנך ג' הפטרות. [אמר המלבה"ד: ונפלא מאד!]...

א. כתב המרדכי בשלהי מסכת מגילה, וזה לשונו: ואי מיקלע ר"ח אלול בשבת אין מפטירין השמים כסאי כי אין מדלגין ז' דנחמות ובשפייר"א נהגו לדלג ז' דנחמות מפני השמים כסאי ומפני ויאמר לו יהונתן, שהן כתובות בתלמוד. ע"כ.

והטור בסימן תכ"ה פסק דראש חודש שחל להיות בשבת מפטיר השמים כסאי, ואפי' ר"ח אלול שחל להיות בשבת מפטירין השמים כסאי ולא עניה סוערה. וכן פסק הרמ"א. אבל השו"ע פסק כהצד הראשון, דאין דוחין שבע דנחמתא מפני הפטרת ראש חדש.

ויש להקשות אמאי לא אזלינן הכא בתר כללא דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם, והרי קריאת שבת ראש חדש תדירה טפי מקריאת שבע דנחמתא.

ב. אמנם יש לשדות נרגא בהאי קושיא, חדא, דזה לא מקרי תדיר, אלא מצוי, ומסקינן בגמ' זבחים צ"א ע"א דתדיר קודם, ולא מצוי. (ועי' שאגת אריה סימן כ"ח).

עוד יש לדון לפי מה שכתב החכמת שלמה על השו"ע (בסימן תכ"ה שם) דאין מעלת תדיר ואינו תדיר, רק כאשר צריך לקרא ב' קריאות, איזהו מהן יקדים, אבל אם קורא אחד ואינו קורא את השני, בזה לא נאמר הכלל של תדיר קודם.

ג. אמנם, הגם שתשובות אלו מהני לעיקר הקושיא. אמנם אינם מעלים ארוכה לדברי המרדכי, שהרי המרדכי גופא שם לעיל מיניה כתב על ראש חדש אדר שחל להיות בשבת, שמפטיר בהפטרת ראש חדש משום תדיר ואינו תדיר, והרי להטעמים הנ"ל, בכהאי גונא אין לדון משום תדיר קודם.

ועוד, דיעוויין בתרומת הדשן סימן י"ט דנשאל בענין ראש חדש אב שחל להיות בשבת היאך המנהג להפטיר שמעו או השמים כסאי. ומסיק שם ז"ל ועוד נראה כיון דפליגי בהך מילתא רבוותא קמאי ובתראי שיש להכריע מטעם אחר ואית לן למנקט כלל אחרינא דאמרינן בכל דוכתא תדיר ושאינה תדיר קודם וכו'. הרי

Mazal tov!

With endless gratitude to the בורא עולם, Kehilas Rosh Hagivah is delighted to congratulate our dearest friend and באמונה עוסק בצרכי צבור

Reb Simcha Levin and his family upon the birth of their baby

Adina

May the Levin family continue to be a source of endless נחת to the Aibishter! ~ The Rav, Gabaiim, and Kehilla

A CHILD'S MUMBLE

Rabbi Yoel Klein

Reb Levi Yitzchak of Berditchov is famous for his love towards every Jew. This helped him find some redeeming factors in their actions, no matter how wayward they may have seemed. Once as the Rebbe was walking out of shachris he encountered a wagon driver who had left a few minutes earlier to grease his axels so as to catch the first customers of the day. The amusing part was that he ran so fast that he was still wearing his tallis and tefillin doing this very dirty and mundane job. The students around him began to smile at the incongruent sight, when Reb Levi Yitzchak turned heavenward and in all seriousness proclaimed, "Master of the world, how precious are your children! Even when they are greasing the wheels of their wagon, they wear tallis and tefillin!"

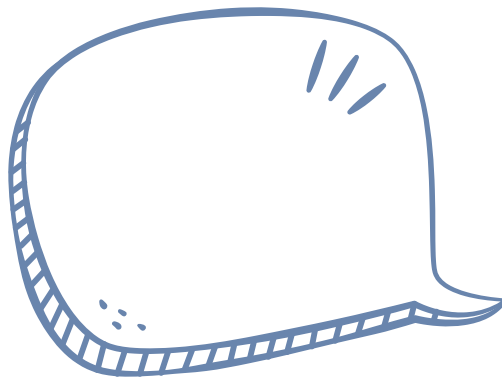
Earlier in his life the Rebbe might not have seen things as such. Many years before the Rebbe came to the shul of a certain town. The hard working and simple people davened at supersonic speeds, with barely a word being clear and audible. Afterwards as they inquired of their saintly looking guest, the Rebbe responded to them with mumbled words that were totally unintelligible. "Why are you speaking like that?" The people asked. The Rebbe answered sharply, "I'm speaking in the same way you spoke to Hashem a few minutes ago. If you can't understand what I'm saying, how do you want Hashem to understand what you're telling Him?" While most of the people were quite embarrassed by this censure, there was one person that got up and said, "With all due respect Rabbi, when my two year old excitedly points, shouts and says a few jumbled mispronounced words, I know exactly what he's saying and I give it to him right away. Hashem is our father in heaven and He knows exactly what we mean with these broken words."

The Rebbe was very taken aback by this encounter and said that from then on he would strive to see only the good in every situation.

Fast forward a hundred and fifty years. Walking through a Yerushalayim shul was an older Yid that ended up in a minyan similar to the one that the Berditchover davened in. While wrapping up his tefillin, he did the same thing and began to mumble incoherently as a conversation started up. When the people asked for an explanation he offered the same as the Berditchover- we don't speak like that to each other so don't speak like that to Hashem. One of the sharper ones in the crowd used the story and answered as the simpleton did- Hashem always understands his children. To that the Yerushalmi yid said- "well if that child of mine was your age, in his mid-twenties, and asked me for something with such mumbling, he would know quickly and clearly what I thought of that!"

What's the truth? It seems like Reb Levi Yitzchak and this Yid are both right?

Reb Yisroel Baal Shem Tov was a tzaddik of incredible stature. To get there he spent many years of intense Torah learning along with countless heartfelt hours beseeching Hashem to genuinely understand and absorb the knowledge of his mind. As he grew in holiness and wisdom his perceptions reached celestial heights and he was able to perform many miracles of incredible proportions. Yet one day he was made known on high that there was someone in this world that brings Hashem greater joy than him. "Who is this special soul?" the Baal Shem tov asked. Upon inquiry he was led to a simple shepherd roaming the mountains with his flock. With bated breath the Baal Shem listened from afar to see what hidden greatness was concealed in this wondrous person. "Hashem," started the yid, "I don't really know all that much about You. I know that You are the creator and sustainer of all, but beyond that I know almost nothing. I have no idea what it is that You actually want from me, while all I want to do is give to You. I do know how to blow the flute though, so this is what I want to give to you now!" With that he began to blow his flute with every ounce of his body and soul. He blew and blew so much

that eventually he fainted. Waking up a few minutes later he spoke out a similar prayer but this time in place of the flute he said, "I do know how to dance!" and he proceeded to dance, jump and twirl so much that eventually he fainted. This repeated itself again in a similar vein, but the third time he finished and said, "Hashem, for a long time I've been saving every extra penny that I can, to give You something substantial. I finally have this one gold coin that is worth a nice amount, and I want You to have it!" He took the coin and threw

it with all his might towards to the sky, where the Baal Shem Tov saw a heavenly hand scoop it up and place it right onto the kisei hakavod.

In this week's parshsa we are told, "Banim ata l'Hahsem elokeichem," we are literally the children of Hashem. The question is are we the grown up sons of knowledge and actions that we perceive ourselves to be? Or is our bond with Hashem coming from a deeper place. The Baal Shem Tov was shown and taught us to remember that if we take all of the checklists that we deem to be the connector to our creator and place it in front of His infinite being, we can then see the true reflection of who we are- infants before a loving father. We are surely meant to keep halacha, do every mitzvah, and learn as much as we can, but with it we have to remember that the essence of our bond is that we are always a little child before Hashem. A precious infant that brings endless joy with every movement towards Him. May Hashem open our hearts to feel His unconditional love and reciprocate by freeing ourselves to live with the love we have for him every second of our lives.

Have an amazing Shabbos! ... 🌻

ענייני תפילה וספר תורה השכיחים בבין הזמנים

הרב משה נאומבורג שליט"א

יציאה לדרך קודם התפילה

יציאה לדרך קודם תפילת שחרית

אסור לאדם לעסוק בצרכיו קודם תפילת שחרית, ומטעם זה אסור חכמים לצאת לדרך קודם שיתפלל, אף כשיש מקום ראוי להתפלל בו בדרך או במחוז חפצו.

יש שכתבו להקל לצאת לדרך לאחר אמירת ברכות השחר, אך טוב להחמיר ולא לצאת עד שיתפלל תפילת שמונה עשרה.

תחילת זמן האיסור

איסור זה נוהג מתחילת זמן תפילה דהיינו מעלות השחר ואילך. אולם כתבו הפוסקים, שאף היוצא לדרך חצי שעה קודם עלות השחר יקפיד לומר ברכות השחר קודם צאתו.

יצא מביתו קודם עלות השחר רשאי להמשיך בדרכו אף משהגיע זמן תפילה, ואינו צריך להפסיק.

יציאה לצורך מצוה

כל איסור יציאה אינו אלא כשיצא לצורך חפציו, אך אם מטרת יציאתו לצורך מצוה כגון כיבוד הורים, ביקור חולים וכיו"ב, רשאי לצאת לדרך קודם שיתפלל, שזה בכלל 'חפצי שמים'.

נסיעה לתפילה במקומות הקדושים

הנוסע להתפלל במקומות הקדושים רשאי לצאת לדרכו קודם התפילה, שלא אסרו אלא יציאה לצורך חפציו.

היוצא לטיול וכיוצ"ב, ובמהלך נסיעתו עוצר להתפלל במקומות הקדושים, יש מקום להסתפק אם נחשבת יציאה זו כחפצי שמים, או מכיון שמטרתו העיקרית היא לטיול אין זה אלא כהתעסקות בחפציו. ומסתבר שאם הנסיעה לתפילה במקום זה היא חלק ממטרת נסיעתו, וכגון שמשנה מדרכו כדי שיוכל להתפלל באותו מקום מיוחד, יש להחשיב נסיעה זו כצרכי שמים. וטוב שיקדים לומר לכל הפחות ברכות השחר קודם יציאתו.

[אמר המלבה"ד: נידון זה הינו גם כאשר כל יעדי הטיול הינם רק למקומות הקדושים מ"מ אם עיקר כוונתו לא לשם תפילה אלא לשם שינוי האווירה והתרעננות היציאה וטיול הדרכים בגליל עד מקום קברי הצדיקים וכו', האם מוגדר זה כחפצי שמיים. ולולי דברי הגאון הכותב שליט"א נראה שאין הדבר תלוי בשינוי מסלול הטיול, אלא בשאלה האם היה יוצא לנסיעה זו לצורך התפילה במקומות הקדושים גם אילו לא היתה לו תכלית נוספת בנסיעתו לצורך שינוי האווירה והתרעננות היציאה לטיול בדרכים. כ"ז מבואר לכאורה בביאור הלכה לגבי עוסק במצוה שמכוון גם להנאתו, ואכמ"ל.]

יציאה לדרך קודם מנחה וערבית

יש להיזהר שלא יצא לדרך קודם שיתפלל תפילת מנחה וערבית משעה שהגיע זמנם, אם מחמת כן יאלץ להתפלל בדרך שלא בישוב הדעת או שלא בצבור.

מקום הראוי לתפילה

פעמים רבות בימות הקיץ נקלעים למקומות שאין בהם בתי כנסיות, ונאלצים להתפלל במקומות שאינם מיוחדים לתפילה, ויש בכך כמה שאלות ונידונים כפי שיתבאר.

תפילה בבית כנסת

בית הכנסת הוא המקום הראוי ביותר לתפילה שהוא מקום השראת השכינה, לפיכך יש להשתדל להתפלל בבית כנסת אף שמצוי לו מנין בבית פרטי או במקום אחר, וכן מי שמתפלל ביחיד עדיף שיתפלל בבית כנסת.

תפילה בבית כנסת עדיפה גם אם מתפללים שם בנוסח שונה מהנוסח הרגיל בו, אם לא שעלול הדבר לגרום לו לבלבול בכוונת התפילה.

תפילה במקום פתוח

אין לאדם להתפלל במקום פתוח שאין שם מחיצות גם כשיש שם מנין, דין זה נאמר אף אם במקום זה לא תופרע תפילתו ויתפלל שם בכוונה גמורה. אך אם יש במקום מחיצות אף שאין לו תקרה, אין דינו כמקום פתוח.

הנמצא היכן שאין מצוי שם מקום מגודר להתפלל בו כגון הולך דרכים וכדו', רשאי להתפלל במקום פתוח, וכן אם אינו מוצא מנין אלא במקום פתוח יתפלל שם. אך מכל מקום ישתדל להתפלל במקום צנוע, כגון אם יש שם אילנות יתפלל בין האילנות, ויזהר שלא יהיה שם טינוף או דבר ערוה, וכן שיהיה המקום שקט ללא הפרעת עוברים ושבים.

צירוף מתפללים למנין במקום פתוח

ציבור המתפללים במקום פתוח כל שרואים מקצתן אלו את אלו מצטרפים למנין גם כאשר עומדים במרחק זה מזה, ובלבד שלא יפסיק ביניהם שביל או דרך. ויזהרו שיוכלו כולם לשמוע את חזרת הש"ץ, ושלא יפסיק בין המתפללים דבר טינוף או ערוה.

תחנון וברכת מעין שבע במנין שאינו קבוע

נפילת אפים במקום שאין ספר תורה

אין נפילת אפים נוהגת אלא במקום שיש בו ספר תורה, ויש אומרים שלא דווקא ספר תורה אלא אף שאר ספרי קודש, אמנם אף שאין נופלים על פניהם במקום שאין ספרים, מכל מקום צריכים לומר תחנון ללא נפילת אפים, ולכן המתפללים במקום פתוח יאמרו תחנון ללא נפילת אפים.

המנהג בירושלים ליפול על פניהם אף במקום שאין שם ספרים, ויש אומרים שאין מנהג זה אלא בתוך החומות ולא בשכונות שחוץ לחומות.

תחנון מיושב

לכתחילה יש לומר נפילת אפים מיושב, ולכן ראוי להתפלל במקום שאפשר לשבת בו, אך בשעת הצורך יש להקל לאומרו מעומד. ויש שכתבו שאם אומרים תחנון ללא שנופלים על פניהם כגון שאין שם ס"ת, אין צריך להקפיד לאומרו בישיבה.

ברכת מעין שבע במנין שאינו קבוע

ציבור המתפללים ערבית של שבת במקום שאין שם בית כנסת קבוע כפי המצוי במקומות נופש, אינם אומרים ברכת מעין שבע. ואם קבעו שם מקום תפילה לכמה ימים יכולים לאומרו בתנאי שיהא מונח שם ספר תורה.

המנהג בירושלים על פי חכמי הסוד לומר ברכת מעין שבע אף במנין שאינו קבוע. ויש אומרים שאין מנהג זה אלא בתוך החומות בלבד, ולא בשכונות החדשות.

דיני ספר תורה

כשרות ספר תורה במקומות נופש

היוצא לנופש בימים שקוראים בהם בתורה מוטל עליו לבחור מקום שמוחזק שיש בו ס"ת כשר לקריאה, ולכן ראוי ללכת למקום ישוב שמצויים בו יראי ה', שספר התורה שלהם בחזקת כשרות, לפי שמצויים מקומות ישוב שספרי תורה שלהם כשרותם מוטלת בספק.

הבאת ס"ת למקום נופש

אין להעביר ספר תורה ממקום למקום עבור יחיד, אלא אם כן מניחו בארון קבוע לכל הפחות יום או יומיים. [והעולם נהגו לקרות בו שלוש קריאות, והובא מנהג זה בערוה"ש (קלה, לב). ובשם הגרש"ז הובא (הליכות שלמה תפילה פי"ב סל"ה) שאין מקור למנהג זה]. אמנם אם אותו יחיד הוא אדם חשוב, או שצריך לטלטל את ספר התורה עבור עשרה הצריכים לשמוע קריאת התורה, יש להתיר לטלטל ס"ת אף ללא תנאים אלו...

DISCOVERING UNITY WITHIN MULTIPLICITY

Rabbi Yaakov Klein

This week's parsha opens with Moshe Rabbeinu transmitting a message from Hashem to the Jewish nation as they prepare to enter the Promised Land. He says, Re'eh anochi nosein lifneichem hayom beracha ukelalla – "See, I have placed before you, today, a curse and a blessing." Noting the semantic incongruity of the singular "Re'eh", "see," and the plural "Lifneichem", "before you", the author of Kah Echsof, Rav Ahron HaGadol of Karlin, shares a profound thought.

One of the foundational questions the early Kabbalists sought to resolve is how it is possible for our world, which is a realm of multiplicity, to derive from a perfectly unified Source, the Infinite One. The chain of formation explicated in their works outlines the complex system by way of which Hashem constricted His infinite light and clothed His Essence in many garments which allow for the illusion of separateness from the spiritual realm and multiplicity under the rules of time and space without ch"v detracting from His perfect unity. While even the most basic overview of this process is far beyond the scope of this short message, it is the implication of this process that interests us: while the human consciousness experiences this world as a realm of multiplicity, the true spiritual existence is one of absolute unity, bound with Hashem Echad.

Founded upon this premise, Rav Ahron HaGadol teaches that a Jew's job in this world is to live among the disparate

forces of olam hazeh and experience the polarities of good and evil with their many branches – all with the awareness that, in truth, everything derives from a source of unity; even evil, which seems to counter holiness and elevation, is part of the process of teshuvah and ultimate return to the Master of the world. When a Jew lives in this way, all of his varied experiences are unified under a single mission statement: everything in his world offers the possibility for him to get closer to Hashem. Good is to be engaged with, evil is to be battled, and everything in between is to be elevated – all for the singular goal of allowing Hashem's unity to settle in the realm of multiplicity. This is the primary task of a Jew in the world, the avodah of "B'chol derachecha da'ehu," "Shivisi Hashem l'negdi tamid," and "Na'aseh lo dirah b'tachtonim."

Using this foundational concept, Rav Ahron HaGadol interprets our verse in a remarkable manner. "Re'eh anochi" – I, Hashem, look upon creation from a standpoint of singularity (the word "Re'eh," "see," is in singular form). "Nosein lifneichem Hayom" – It is only from your perspective that the plurality of the world is experienced (the word "Lifneichem," "before you," is in plural form). "Beracha uk'lallah" – And thus you experience both good and evil as being equally real. However, in truth, both good and evil derive from Hashem Who is perfectly good. They are placed "before us" so that we can transform multiplicity to unity, evil to goodness, and darkness to light...☀

סימן טוב ומזל טוב

בשבח והודיה לה' יתברך הננו להזמין את כל

ידידנו ומכרינו שיחיו
להודות ולהלל לה' יתברך

בקידושא רבא

לרגל הולדת בתנו היקרה אדל תחי'

הקידוש ייערך בשבת קודש פרשת ראה

ר"ח אלול, לאחר תפילת מוסף
בביהכ"ס 'ראש הגבעה'

ברחוב מדבר סיני
שחרית בשעה 9:15

ובשמחתכם ישמח לבנו גם אננו

מרדכי צ'בולי

תורת ה' תמימה משיבת נפש

זריזין מקדימין

התחלת מחזור י"ג של דף היומי

הננו להודיע לחברי קהילתנו ובני שכונתנו היקרים,
כי מתגבשת קבוצה

לשמיעת שיעור דף היומי

מפי מורנו הרב הצעיר

רבי אברהם משה רוט שליט"א

בעז"ה נתחיל בימים הקרובים
להתחיל לימוד תלמוד בבלי במסכת ברכות

בדעתנו לקיים השיעור בימי ראשון-חמישי, בשעות הערב
בקצב של יותר מדף ליום (על מנת להספיק שבע דפים בשבוע).

בעז"ה בימי חמישי יקבלו הלומדים סיכום של הנלמד בשבוע זה, על
מנת לחזור במהירות בימי שישי ושבת קודש.

משך השיעור כ-ארבעים וחמש דקות. השיעור נמסר ברציפות ללא
שום משא ומתן בין הלומדים. המעוניין לשאול ולהקשות, לתרץ ולבאר
יעשה זאת בשמחה לאחר סיום השיעור.

טעמו וראו כי טוב ה'!

לפרטים הזדרזו והתקשרו 0527652027

כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארץ אשר ה' אלקיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאחיק האביון: כי פתח תפתח את ירך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו:

א. "שלושה סימנים יש באומה זו רחמנים ביישנים וגומלי חסדים" (יבמות עט, א). מן המפורסמות, שגמילות חסדים בכלל וצדקה בפרט התקיימו ומתקיימים באופן הנעלה ביותר בתפוצות ישראל, כפי שהעיד הרמב"ם (הל' מתנו"ט, ט, ג) "מעולם לא ראינו ולא שמענו, בקהל מירשאל שאמר להן קופה של צדקה". בדברים הבאים נציע בקצירת האומר זווית חדשה לעניינה מצוות הצדקה.

ב. במסכת כתובות (פו, א) ובחולין (קלב, ב) מבואר שבי"ד ממונה על קיום המצות של ההמון: "...אבל במצוות עשה, כגון שאומרים לו עשה סוכה ואינו עושה לולב ואינו עושה - מכין אותו עד שתצא נפשו" והגם שהרמב"ם לא פסק את הסוגיה כלשונה, ההלכה הובאה במספר רב של מקומות במרחבי הש"ס, כך למשל לגבי בע"ח שמסרב להחזיר חובות נאמר "מכין אותו עד שתצא נפשו" (ח"מ, סימן צז), וכך גם לגבי החובה של החזרת ריבית (שם, סימן קסא) ולעניין כפייה לשאת אישה (אה"ע, סימן א, ג) ועוד רבים.

ג. בדקדוק המקורות בעניין הכפייה עולה שיש לחלק אותם לשני סוגים:

א. כפייה על קיום מצוות "מעשיות" כגון נטילת לולב, ישיבה בסוכה וכדומה.

ב. כפייה על מצוות שעניינם תשלום ממון לאחר, כדוגמת תשלום חובות למלווה, החזרת ריבית ועוד.

את הכפייה על קיום המצווה "המעשית", פשיטא שאין אפשרות לקיים אלא ע"י כפיית המסרב עצמו, אך את המצוות ה"ממוניות" ניתן לקיים אף באמצעות ירידה לנכסים - על פני כפיית המחויב - ובדברים הבאים יבואר שהראשונים נחלקו אם אכן ניתן לעשות כן.

ד. ברמב"ן בב"ב (קטו, ב) מבואר שמדיון "כפייה על המצוות", ניתן לדרת באופן ישיר לנכסי החייב וכלשונו של הריטב"א בכתובות (שם) "עד שאתה כופהו בגופו כפהו בממונו". אולם, מדברי שאר הראשונים והפוסקים נראה שכפייה על המצוות אינה מאפשרת את "כפיית הממון", אלא את כפיית המחויב בלבד, וכ"כ השו"ע (יור"ד קס"א, ה): "ריבית דאורייתא שהוא בדרך הלוואה בדבר קצוב יוצאה בדיינים שהיו כופין ומכין אותו עד שתצא נפשו אבל אין בי"ד יורדין לנכסיו", ובביאור הגר"א (ס"ק י"ב) הוסיף: "דמה שיוצאה הוא משום וחי אחיך וכופין על מ"ע עד וכו' כמ"ש בפ' הכותב (פ"ו) אבל לא נתחייב לו כלום שישתעבדו הנכסים וכו'".

ה. בסוגיית הכפייה על מצוות צדקה בריש בב"ב (ח, א) נאמר בזה"ל: "מאי שררותא לפי שממשכנין על הצדקה וכו' לא קשיא הא דאמיד הא דלא אמיד כי הא דרבא אכפיה לרב נתן בר אמי ושקיל מיניה ארבע מאה זוזי לצדקה". קרי, רבא לא כפה את רב נתן בר אמי לתת צדקה אלא רבא ירד לנכסיו וגבה מהם את הצדקה וכך פסק הרמב"ם (מתנו"ע פ"ז ה'): "מי שאינו רוצה ליתן צדקה וכו' בית דין כופין אותו, ומכין אותו עד שיתן מה שאמדוהו ליתן ויורדין לנכסיו בפניו, ולוקחין מהן מה שראוי לו ליתן וכו'". קרי "הכפייה על המצוות" במצוות צדקה מאפשרת ירידה לנכסים וצ"ב מ"ש שאר מצוות חיובי ממון שלדעת הרמב"ם ניתן לכפות את המחויב בלבד.

ו. שיעור חיוב מצוות עשה של צדקה לא הובאו דברים מפורשים בחז"ל (למעט הספרי בפרשתנו שכתב שמצות הצדקה אין לה שיעור עליון) אך הרמב"ם (מתנו"ע, פ"ז) פסק שלושה סוגי שיעורים:

א. מצות עשה ליתן צדקה כפי מה שראוי לעני אם הייתה יד הנותן משגת וכו' לפי מה שחסר העני אתה מצווה ליתן לו", ובהמשך דבריו (ה"ג) מבואר ש"כל מחסורו" הוא עולה כפשוטו (מדבריו עולה שתקנת אושא לא נאמרה לגבי צדקה ואפשר שהוא בגין ההבטחה 'ולעולם אין אדם מעני מן הצדקה' (ב"ב, יא))

ב. "בא עני ושאל די מחסורו, ואין יד הנותן משגת נותן לו כפי השגת ידו וכמה עד חמישית נכסיו". בנושאי הכללים לרמב"ם מבואר שמקור השיעור הנתן הוא מהסוגיה בכתובות (נ ע"א) "באושא התקינו המבזבזי אל יבזבו יותר מחומש", והגם שעיקר התקנה בהגבלת ההוצאה על המצוות, לומד הרמב"ם מהסוגיה ששיעור "חמישית" הוא השיעור הראוי בצדקה עבור מי שאינו יכול לקיים את שיעור "כדי מחסורו".

ג. "ולעולם אל ימנע אדם עצמו משלישית השקל בשנה; וכל הנותן פחות מזה, לא קיים מצווה ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה, חייב ליתן צדקה לאחר", קרי, "שליש השקל" הוא השיעור הנמוך ביותר שמתחתיו לא מקיימים מצוות עשה של צדקה.

ד. ביאור שיעורי הצדקה: השיעור הראשון של "כדי חסורו" מגלם את הערך הנעלה של החזרת מצב העני לקדמותו. אך פשיטא, שרוב הציבור

אינם יכולים לקיים שיעור זה עבור כל העניים. ואכן, הרמב"ם מוסיף שהדין נאמר רק במצב של "אם הייתה יד הנותן משגת" וכו' - עבור מי שאין ידו משגת פוסק הרמב"ם את השיעור השני של "אחוז מהנכסים".

בלשון אחר: שיעור "אחוז מהנכסים" אינו עומד בפני עצמו, אלא הוא "ענף" של השיעור הראשון, וקיום השיעור השני הוא קיום (בדיעבד) של "כדי מחסורו". ביאור הדברים, השיעור השני, בדומה לשיעור הראשון, אינו שיעור קבוע אלא הוא נגזר מהיקף הנכסים של הנותן ("אחוז מהנכסים"), ונראה לחדש שמשמעות הנתניה של "אחוז מהנכסים" היא סוג של שיתוף העני בנכסי העשיר והנתניה היא של "שותף". משכך, אין לקבול הנותן שלא קיים את "כדי מחסורו" של העני משום שהאחרון "שותף בנכסים" של הנותן - שכאמור אין בהם די למילוי מחסורו. לעומת שני השיעורים הללו, שיעור "שליש השקל" הוא שיעור קבוע שאינו מתיימר לקיים את "כדי מחסורו" של העני, והרמב"ם אכן מתייחס אל שיעור זה בנפרד משני השיעורים הקודמים.

לאור האמור יש לחלק את שיעורי הצדקה לשניים:

א. "כדי מחסורו", כולל השיעור של "אחוז מהנכסים", הוא מילוי מחסורו האמיתי של העני.

ב. חיוב לכל אדם באשר הוא, כולל עני, לתת שיעור קבוע של שלישי השקל.

ח. בסוגיית הכפייה על הצדקה (ב"ב ח ע"ב) מבואר שכופים אדם אמיד בלבד, וכך מבואר בדברי הרמב"ם (מתנו"ע פ"ז ה'): "ומכין אותו עד שייתן מה שאמדוהו ליתן", אך הדברים תמוהים שהרי התבאר שאף העני מחויב בשיעור של שלישי השקל ומ"ס לא יכפו אותו על קיום המצווה.

כמו כן, התוספות שם ד"ה "אכפיה" מקשים על הכפייה בצדקה שנאמר בה "למען יאריכון ימיך" מהמבואר במסכת חולין בה (ק"י, ב) "שאינן כופין על מצוות שמתן שכן בצידין" ועיי"ש בתירוץ-י אך לכאורה אין בהם לעלות ארוכה לקושיה מדוע הכפייה היא על האמיד בלבד.

ט. על פניו, נראה שטעם מצוות צדקה מובן מאליו וכאמור בדברי הרמב"ם: "תמצאם כולם חמלה על האביונים ורחמנות וחנינה עליהם". אך בראשונים מצינו טעם אחר וז"ל ספר החינוך (מצווה סו) "שרצה האל- להיות בראוי מלומדים ומורגלים במידת החסד והרחמים וכו' ואם לאו מצד שורש זה הלא הוא ברוך הוא יספיק לעני די מחסורו זולתנו אלא... שנעשינו שלוחים לו לזכותנו וכו'". לדעת החינוך מטרת הציווי בנתינת צדקה היא להשריש בלב הנותן את מידת הנדיבות, לאמור, הצדקה לא נועדה עבור העניים אלא עבור הנותנים!

י. לפי הנאמר בביאור שיעורי הצדקה, י"ל ששני הטעמים הנ"ל מתקיימים במצוות הצדקה - כל אחד מהם על שיעור אחר של נתינה: שיעור "כדי מחסורו" מטרתו בטובת העני, ועל כן טעם

מצוות הנתניה בשיעור זה הוא כדברי הרמב"ם. אך שיעור "שליש השקל" אינו מסייע לעני באופן ממש וק"ו שאינו מחזיר את מצבו לקדמותו; על כן י"ל שמתרת החיוב היא תיקון מידותיו של הנותן, כאמור בדברי החינוך, ובכך מחויבים אף עניים המתפרנסים בעצמם מן הצדקה.

יא. ידועה דרכו של הרמב"ם בטעמי המצוות, שמטרתן בתיקון מידותיו של המקיים או ב"תועלת מדינית" (כלשונו) הצומחת מהם. משכך, י"ל שמטרת הכפייה היא לגרום לאדם לרצות בקיום המצווה ולהביא לידי מימוש תכלית תיקון מידותיו כאמור - ואף בנתינת צדקה היה בי"ד כופה את המסרב אילולא שמתן שכרה של מצוות צדקה בצידיה.

לדברינו, מבואר מדוע הרמב"ם סבר שאף "במצווה ממונית" יש לכפות את האדם לשלם את הממון בעצמו, חלף הירידה לנכסיו, שהרי פשיטא שבמימוש החוב ללא המעורבות של המחויב, לא קיים האחרון את המצווה ולא פעל דבר ביחס למידותיו.

יב. אך לאור האמור לעיל בביאור שיעורי הצדקה, נראה שהדברים נכונים רק לגבי הנתינה בשיעור של "שליש השקל" - שעניינה כאמור בתיקון מידות הנותן. אולם, כנ"ל שיעור "כדי מחסורו" עניינו "בתיקון העני-מקבל. משכך יש מקום לחדש שהעני הופך להיות בעל זכויות, או בעל זכות שיעבוד, בממון המחויב ומטרת הכפייה היא "להשיב" לעני את "ממונו". קרי, הכפייה של אדם אמיד המחויב "בכדי מחסורו" לא נובעת מהדין הכללי של הכפייה על המצוות, אלא היא חלק מגביית "חוב" העני וממילא אין כל מניעה לדרת לנכסי המחויב ודוק.

יג. לאור דברנו, י"ל שהכפייה בצדקה היא באמיד בלבד שמחויב "בכדי מחסורו" והכפייה אינה חלק מהדין הכללי של "כופין על המצוות", ואתי שפיר חלק מהקושיות לעיל: (א) בניגוד לשאר המצוות הממוניות, בצדקה ניתן לכפות את האמיד - המחויב ב"כדי מחסורו" - אף באמצעות ירידה לנכסיו וכך מיושבת קושיית התוס' לעיל בסעיף ח (ב) מאחר "ומתן שכרה של צדקה בצידיה", מבוארת מסקנת הגמ' שהכפייה היא באמיד בלבד - ולא בעני המחויב ב"שליש השקל"...

עשר בשביל שתתעשר - מתי מתעשרים, ובאיזה עשירות מדובר?

הרב מאיר שולביץ שליט"א

בגמ' מסכת שבת דף קיט ע"א, בעא מיניה רבי מרבי ישמעאל ברבי יוסי: עשירים שבארץ ישראל במה הן זוכין? אמר לו: בשביל שמעשירין, שנאמר עשר תעשר - עשר בשביל שתתעשר.

גמרא נוספת בעניין זה מצינו במסכת תענית (דף ט ע"א, ונעתיק דברי הגמ' עם ביאור) אמר רבי יוחנן "עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה", מהו כפל הלשון "עשר תעשר"? עשר את תבואתך - בשביל [כדי] שתתעשר. אשכחיה רבי יוחנן לינוקא דריש לקיש [פגש רבי יוחנן את ילדו של ריש לקיש, שהיה בן אחותו]. אמר ליה רבי יוחנן: אימא לי פסוקיך [אמור לי פסוק שלמדתי!] אמר ליה הינוקא: "עשר תעשר". אמר ליה הינוקא לרבי יוחנן: ומאי "עשר תעשר"? אמר ליה רבי יוחנן: עשר - בשביל שתתעשר. אמר ליה הינוקא: מנא לך [מנין לך שאכן כך הוא]? אמר ליה רבי יוחנן: זיל נסי [לך נסה בעצמך], ותיווכח שאכן כך הוא. אמר ליה הינוקא: ומי שרי לנסויה להקדוש ברוך הוא [וכי מותר לנסות את הקדוש ברוך הוא]? והכתיב [והרי נאמר] "לא תנסו את ה'" אמר ליה רבי יוחנן: הכי [כך] אמר רבי הושעיא: אכן אסור לנסות את הקדוש ברוך הוא. אבל זה נאמר בכל הדברים - חוץ מזו, נתינת מעשר. כי בענין זה נאמר בפסוק בפירושו שמותר לנסות את הקדוש ברוך הוא. שנאמר בספר מלאכי: "הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי, ובחונני נא בזאת אמר ה' צבאות, אם לא אפתח לכם את ארובות השמים, והריקותי לכם ברכה עד בלי די". מאי לשון "עד בלי די"? אמר רמי בר חמא אמר רב: "עד בלי" - היינו עד שיבלו. הברכה תהיה מרובה כל כך, עד שיבלו שפתותיכם מלומר די. כלומר, הברכה תהיה כה מרובה, עד שתאמרו כל הזמן 'די' [מספיק]. ותאמרו כל כך הרבה פעמים 'די' עד שיבלו [יתבלו] שפתותיכם על ידי כך.

לכאורה דברי הגמרא ברורים כשמש שכוונת המימרא שעל ידי שייתן מעשר הוא יתעשר, ונשאלת השאלה שאנו רואים בעינינו רבים שנותנים מעשר ולא מתעשרים, הא כיצד? ונאמרו בזה כמה דרכים ביישוב האי קושיא, ונביא את מקצתם.

הנה בעל התיבות המשפט בספרו נחלת יעקב כאן כתב, שאם נותן חומש הוא מתעשר, והוסיף בדבריו כמה יסודות חשובים, וזה לשונו:

"...יש בכאן תמיהות רבות: א'. דבקרא כתיב תעשר, והוא דרש תתעשר. ב'. דא"ל מנא לך הא, הא קרא יתירה קדרש. ג'. דאמר ליה זיל נסי, היאך שייך לומר לקטן שינסה במעשר, הא קטן לאו בר חיובא הוא במעשר. ועוד, דממה נפשך אם כל המעשרים מתעשרים, זיל מי שאינו מעשר מתרושש, למה הי' לו לומר זיל נסי, הול"ל בא רואה כל המעשרים עשירים שמה, ודאין מעשרים מתרוששים. ואי הוי לפעמים אף מי שאין לו כלל מה לעשר נתעשר, וכן לפעמים מי שמעשר מתרושש, א"כ למה אמר לו זיל נסי. ועוד, דמהיכא תיתי ישנתה מצות צדקה משאר מצות, דאסור לנסות בהן.

לכן נראה... דהנה לכאורה קשה דאמאי לא נדרש עשר תעשר כמו ביעקב עשר אעשרנו לך (בראשית כח, כב), ודרשו חז"ל (כתובות נ א) שני מעשרות, דהיינו חומש, והכי נמי נדרש עשר תעשר. לכן נראה, דבאמת הכי נמי נדרש כן, דהנה מבואר דיש ג' גבולים במעשר: א'. במעשר גמור, הוא חיוב כשאר מצות עשה. ובוודאי בזה אסור לנסות, רק צריך ליתן לשמה. ב'. שיתן שתי מעשרות, דהיינו חומש. ודבר זה אינו חובה, ויכול להתנות בו תנאי, דהא יעקב ג"כ התנה בו תנאי, שאמר אם תתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש וכו' עשר אעשרנו. והתנאי הוא כענין ניסיון, שאמר אם יהי' כך אעשה כך... וזה שאמר זיל נסי. כלומר, מה ששאלת לי על המעשר השני (היינו שבסך הכל יהיה חומש), ואמרת לך בשביל שתתעשר, כוונתי דבמעשר השני הזה יכול אתה לנסות ולומר אם תתן לי גם אני אתן. ומה שאמרו חז"ל (פסחים ח א) האומר סלע זה לצדקה על מנת שיחיה בני או ע"מ שאתעשר הרי זה צדיק גמור - במעשר השני אמרו, דיעקב נמי במעשר השני התנה. וזה שאמר לו חוץ מזו, היינו, אף דבכל המצות אסור לנסות, מכל מקום במעשר השני, שהוא רשות, מותר לנסות. והביא לו ראייה מדכתיב הביאו את 'כל' המעשר ובחונני נא בזאת, ומלת 'כל' ריבויא הוא, לרבות מעשר השני.

אבל ודאי דאין להביא ראייה מן המתעשר - דבוודאי עישר, ומן המתרושש - שלא עישר. דלפעמים אף המעשר מתרושש, אף דהתורה העידה דכל המעשר יתעשר, דנראה ששכר המעשר הוא העושר, מ"מ הא כבר העידה התורה שיש עוונות שהעושה אותם מתרושש, כמאמר החכם: "בעד אשה זונה עד ככר לחם" (משלי ו, כו), וכן: המלוה בריבית נכסיו מתמוטטין (ב"מ עא א), והרבה כיוצא בהן. ולו נתכנו עלילות מי נדחה מפני מי.

ועוד נראה דהעושר אין שכר כלל בשביל הצדקה, כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לט ב). אך הוא על דרך הא דכתיב (משלי כא, כא) רודף צדקה ימצא צדקה, ופריך הש"ס (ב"ב ט ב) וכי משום דרודף צדקה וכו' ומשני שהקב"ה ממציא לו מעות שיעשה מהן צדקה, והיינו שהקב"ה ממציא לו מעות הרבה שיהי' לו מה לעשר. וכן הוא כוונת ר' יוחנן במה שאמר "בשביל", היינו שהקב"ה ימציא לו מעות כדי שיהיה לו במה לעשר. וזהו ג"כ כוונת הקרא "עשר תעשר", כלומר אם תעשר פעם א' יהי' לך הרבה לעשר. והא דאמר "בשביל שתתעשר", היינו שיכול ג"כ לכונן לזה, רק דעיקר כוונתו יהיה שיתעשר למען יוכל לעשות טוב בחייו, ולא יהיה כוונתו להתעשר בשביל הנאת עצמו, רק יהיה כוונתו בשביל עשיית הטוב, ואז ממילא יתעשר כדכתיב רודף צדקה ימצא צדקה. ולפ"ז לא קשה מה שהקשה הרי"ף בעין יעקב (בתענית שם) א"כ כל בני אדם יהיו עשירים. ולפי מה שכתבתי אתי שפיר, מפני דרוב בני אדם אין כוונתם בשביל כך, רק להנאת עצמם.

ובזה אתי שפיר ג"כ מה שאמר (בתענית שם) "עד שיבלו שפתותיכם מלומר די". דלכאורה קשה היאך אפשר שימצא מי שיאמר די לעשרו, והא אין אדם מת וחצי תאוותו בידו (קהלת רבה א, פס' יג). ולפי הנ"ל אתי שפיר, שהכוונה שלא יאמר די לנתינת הצדקה, אף שאמרו המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, לפי שהקב"ה ימציא לו מעות שכל אימת שיצטרך ליתן צדקה יהיה לו מה שיתן משיעור מעשרו. ולא יהיה אפשר כלל בשפתיו לומר די, מחמת שיהיה לו כ"כ הרבה שיראה בעיניו שנתנית הצדקה יהיה פחות מחומש: עכ"ד.

למדנו מדבריו דמי שנותן חומש יזכה לעשירות, כי כוונתו בכך שייתן מעשר נוסף לצורך שיהיה עשיר (ויזכר לעשות טוב בעושרו), ואז בזה זוכה לעשירות. ובזה מיושב ג"כ עד שיבלו שפתותיכם מלומר די, הכוונה היא כלפי מצוות צדקה.

וכן כתב בספר כתר ראש (אות קנג) שאמר רבי חיים מוואליזין בשם הגר"א: שהשומר חומש מובטח שיתעשר, ואמר שהלואי שיתנו מעשר.

אמנם ההפלאה במסכת כתובות (דף סז ע"ב) ביאר שהכוונה שתתעשר היינו שיזכה להיות שמח בחלקו, וזה תורף דבריו:

והוא ענין מ"ש חז"ל [שבת קיט א] עשר תעשר [עשר] בשביל שתתעשר ונאמר עוד [מלאכי ג י] ובחונני נא בזאת וגו' עד בלי די ואמרו חז"ל [שבת לב ב] שיבלו שפתותיכם מלומר די, והוא כי בטבע העולם אוהב כסף לא ישבע ואין אדם מת וחצי תאוותו בידו ונאמר [ישעי' נב ב] ויגיעכם בלי לשבעה אין זה הברכה מאת ה' בזכות הצדקה והמעשר אלא הברכה הוא שיתן ה' שביעה להיות שמח בחלקו והוא העושר האמיתי. עכ"ד.

וכן מביאים מהספר מאור עינים פרשת וארא שביאר זהו מה דקאמר גם עשר בשביל שתתעשר, והרי החוש מכחיש זה. אלא הכוונה לאיזהו עשיר השמח בחלקו, בהמדה טובה שמסתפק ודי לו במה שיש לו. [אמר המלבה"ד, ולפ"ז יש ליישב גם הקושיא ששאל הנחלת יעקב שם מדוע אמר לו 'זיל נסי' ולא אמר לו לבדוק את העשירים ולראות שמעשרים הם. כי זאת לא יוכל לדעת מיהו שמח בחלקו ומי לא זכה לזה, כי רק ה' בוחן כליות ולב, ולכן אמר לו לך נסה בעצמך ותווכח כי אתה נעשה בזה שמח בחלקך]... 🌻

זבחרת במעשה, זבחרת בהשקפה

הרב נחום יוסף נחם שליט"א

טעויות הפכיות אירעו בהקשר זה, בזמן העתיק ובעת החדשה

עובדי האלילים הקדומים פירשו את עבודת האדם ליוצרו, ואת התבטלותו בפני אלוקיו כחוויה שהינה – היפך החיים, וכך עיוותו אותה לתפיסת עולם הכוללת אכזריות וסוגדת למוות, תפיסה שהינה היפך ה"זבחרת בחיים", כפי שאפשר לראות בעבודת המולך ילקוט שמעוני ירמיהו "והיו נותנין את הבן לפני המולך והיה מסיק מבפנים עד שהיו ידיו נעשות כאור ונוטלין את התינוק ונותנים אותו לתוך ידיו והיו מביאים תופים ומקישים בהם בקול גבוה כדי שלא יהא קולו של נער יוצא ואביו שומע ומעיו הומים עליו, ולמה נקרא שמו בן הנם שקולו של תינוק היה נוהם מכח האש", מעשים מחרידים אשר בהכרח נעשים ע"פ תפיסת עולם כוללת, שתוכנה כיליון וסופה חורבן.

לזאת מזהירתנו התורה: "השמר לך פן תנקש אחריהם אחרי השמדם מפניך ופן תדרש לאלהיהם לאמר איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם ואעשה כן גם אני: לא תעשה כן לה' אלקיך כי כל תועבת ה' אשר שנא עשו לאלהיהם כי גם את בניהם ואת בנותיהם ישרפו באש לאלהיהם" וכיצד ניזהר, שלא נגיע לידי תפיסות עולם מסולפות, אשר סופן – "גם את בניהם... ישרפו באש לאלהיהם?" זאת על ידי: "את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם - אתו תשמרו לעשות! לא תספך עליו ולא תגרע ממנו. ומבאר בעל העקידה שאין לסטות ימין ושמאל במצוות התורה, לא להקל במקום איסור ואף לא להחמיר יותר על מה שכתוב בתורה, ויש להבדיל בין תורתנו, תורת החיים, לתורות האלילים - אשר צא ולמד לאן הגיעו ב'חומרותיהם'!!

ה. בניגוד לאותה תפיסה אלילית אשר אינה רווחת בעולמינו כיום, צמחה ועלתה התפיסה המערבית, המבוססת על הומניזם, חירות צדק ושלוש (כנזכר לעיל), רעיונות מרוממים ונשגבים הערבים לכל אופן, המבטאים בצורה אבסולוטית אדם נעלה אשר בוחר בטוב - הן בהשקפת עולמו הן במעשיו הנגזרים כתוצאה מכך!

אלא - שדא עקא, כל זה לא תואם את הדין הנורא אשר מוטל על אנשי עיר הנידחת! "הכה תכה את ישרי העיר ההוא לפי חרב החרם אתה ואת כל אשר בה ואת בהמתה לפי חרב: ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה ושרפת באש את העיר ואת כל שללה כליל לה' אלקיך והיתה תל עולם לא תבנה עוד!" ודווקא בשל כך - מבאר בעל העקידה - בגלל שרצון התורה, שבחירתנו בטוב לא תכלול בתוכה רק קיום מעשים טובים גרידא - אלא אימוץ השקפה נכונה בראי התורה (על אותם ערכים הנ"ל של 'חירות, צדק ושלוש...') ממשיכה התורה ואומרת: "למען ישוב ה' מחרון אפו, ונתן לך רחמים ורחימך והרבך". דווקא פעולה זו של חוסר רחמים וחמלה לכאורה, היא היא פעולת רחמים אמיתית, בזה שאיננו נותנים לרחמים להיות מופנים כלפי אכזרים, אשר בזה ערך הרחמים הנשגב - אינו אלא כסות לאכזריות (וכפי שמוכיחים הערכים ההומניים בני ימינו, 'ברוח נביאי ישראל...') כמאמר חז"ל "כל המרחם על אכזרים... שכן, אם משאירים ניצוץ אחד של עבודה זרה, זוהי האכזריות האמיתית, להשאיר שם ושארית לעבודה האלילית, אשר חילול ה' יש בזה וסכנת נפשות (אשר זו אחת מגרורותיה של ע"ז, כנזכר לעיל)!

וממשיך בעל העקידה, ששינוי מחשבותינו ומידותינו למחשבות של תורה ומידות של תורה, היא המנתקת את הווייתנו מדרגת שאר באי עולם ומרוממתנו להיות בני א-ל חי, וזהו שממשיכה התורה - אחר פרשת עיר הנידחת - ואומרת: "בניכם אתם לה' אלוקים..."

א. פרשתנו פותחת בחוק היסוד של כל אדם באשר הוא אדם, אותו חוק אשר מבדיל את האדם משאר בעלי החיים, חוק - אשר ממנו מתבררת ועל ידו מתרוממת זהות האדם כ'נברא בצלם אלוקים!' "ראה אנכי נתן לכם היום ברכה וקללה. את הברכה: אשר תשמעון אל מצוות ה' אלוקים, והקללה - אם לא תשמעו...". עצם האפשרות של הבחירה בטוב מול הרע, היא צלם האלוקים אשר בו ברא ה' את האדם, כדברי המשך חכמה "הצלם האלוקי הוא הבחירה החופשית בלי טבע מכריח, (אלא) רק מרצון ושכל חופשי". והנה בבחירה זו איננו רק בוחרים בין מעשה מסוים טוב למעשה רע אחר, אלא לבחור בנאמנות מוחלטת להשתייך לעם ה', לחיות במצב תמידי של ברית עם ה', דבר המחייב כפיפות מוחלטת לתורתנו הקדושה, לא רק במעשי המצוות, אלא גם במחשבה, גם בהשקפה כלפי חיינו והווייתנו בעולם הזה, על אף הצורה הגשמית בה החושים נוטים לתפוס אותו.

ב. פרשתנו, על מגוון מצוותיה, אינה מלמדת בחירה בטוב רק ע"י מצוות, אלא מוסרת לנו דרכן גם את השקפת העולם בה יהודי צריך להביט על חייו. היא רצופה באמירות - מפורשות וסמויות כאחד - המלמדות שלא ראי הבחירה בטוב ע"פ תורתנו הקדושה כראי ה'בחירה בטוב' לפי משפחות האדמה, מעובדי העבודה הזרה הקדומים ועד לתפיסות העולם המתקדמות-ליברליות נוסח ימינו.

ג. כבר בתחילת הפרשה, רומזת התורה שבחירה בטוב, אין משמעותה "אמירת מזמורים הרבה ווידיים ארוכים מאד, צומות קשים, וטבילות קרח ושלג, כולם דברים אשר אין השכל נח בהם ואין הדעת שוקטה" כדברי הרמח"ל אודות מידת החסידות (כפי שהיא נתפסת בעיני 'רוב בני אדם', כלשונו בהקדמת מסילת ישרים), אלא אדרבה: "את הברכה - אשר תשמעון...", וביאר האוה"ח הק' דתיבת 'את' מגיעה לרבות משמעות נוספת, לעצם הצעד של הבחירה בטוב, והוא "להעיר, כי מלבד הברכה המושגת מדרך ה', עוד לו עמה יעוד הטוב, והוא: "אשר תשמעו!" כי השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש כאומרו (ישעי' נ"ה) שמעו ותחי נפשכם, והמרגיש בטעם התורה תשיחנו נפשו כי עליו לשלם גמול טוב למתן מתנה טובה מופלאות ואין צריך לומר שאין לתבוע שכר עליה!"

יש לציין, שהתורה מעמידתנו על הבחנה זו של - הבחירה בטוב והברכה הכלולה בה - הן במפורש כאן בתחילת הפרשה, וחזרה ושנתה זאת אף ברמז, לגבי מצוות צדקה, כלשון רבותינו במדרש (רבה): "מעשה בריש לקיש שהלך לבצרה, והיה שם אדם אחד נקרא 'אבין רמאה' (הרמאי), ולא שהיה רמאי ח"ו, אלא שהיה מרמה במצוות! שהיה הקהל (הציבור) פוסק ואח"כ פוסק כנגד כל הקהל. עשה שם ריש לקיש פסקה (התרים את בני הקהילה) ונתן כנגד כל הקהל (ומצינו כאן מקור נכבד למייצ'ינג...), נטלו ריש לקיש והושיבו אצלו וקרא עליו "מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו", א"ר אבהו: מה לי למקום אחר? למוד ממקומו! מה כתיב למעלה (דברים יב) "השמר לך פן תעזוב את הלוי" ואח"כ "כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך". הרי מצוות הצדקה כלפי אחיך הלוי ותיכף נסמכת בהטחת 'הרחבת הגבול'! ואפשר שרמז זה גופא מלמד שהנהגה זו - של בחירה בטוב והברכה שבעקבותיה - עיתים גלויה היא, עיתים נסתרת היא).

ד. והנה, כוונת הקב"ה שניצמד למצוות התורה ואורחותיה, לבלתי נפתח שיטות שונות ואידאליים חדשים אשר ימצאו להם סימוכין ב'רעיונות' וה'אידאות' שבתנ"ך (לדוגמא: מדינה מסוימת אשר "תהא מושתתה על יסודות החירות, הצדק והשלום לאנב חזונם של נביאי ישראל" ציטוט מתוך מגילה בת 71 שנה...), שני

שאל את הרב

“לשמוע אל הרינה” (ג)

בענייני מנהגי השירה והזמרה בקהילתנו

נערך ע"י הרב אברהם משה רוט שליט"א

הטעם לאריכות ניגוני ההלל בשבת ראש חודש יותר מסתם הלל ראש חודש

שאלה:

השבוע חל ראש חודש אלול בשבת, ומנהג קהילתנו כאשר חל שבת ראש חודש מאריכים בניגוני ההלל שעה ארוכה ברוב ששון ושמחה.

ושאלתי בפי, הרי כאשר חל ראש חודש בחול איננו מאריכים כ"כ בניגוני ההלל, וא"כ מדוע כאשר חל ראש חודש בשבת אנו מאריכים בניגוני ההלל, הרי ההלל אינו שייך לשבת כי אם לראש חודש, ומה חילוק יש בין ראש חודש שחל בחול לראש חודש שחל בשבת?

תשובה:

נוסח תפילת אתה יצרת – כתפילת יו"ט

א. הנה, כאשר חל ראש חודש בשבת אנו מתפללים תפילת מוסף מיוחדת, הנקראת 'אתה יצרת'. תפילה זו אמורה לשלב לכאורה את מוסף של שבת עם מוסף של ראש חודש. אלא שכאשר אנו מעיינים בלשונות תפילה זו אנו מוצאים בה לשונות מיוחדים השייכים לימים טובים, שאין אומרים אותם לא בשבת ולא בראש חודש - רק כאשר נפגשים שבת וראש חודש יחד!

שהרי אומרים שם "אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצוותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתך ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת", זהו לשון המוכר לנו מתפילת מוסף של ימים טובים, אך איננו נמצא לא בתפילת שבת ולא בתפילת ראש חודש, ואיך נכנס לשון זה לתוך תפילת שבת ראש חודש?

ב. מכאן מוכיחים רבותינו ששבת ראש חודש, איננה רק שילוב של שני ימים 'שבת קודש' ו'ראש חודש' אלא יחדיו הם יוצרים מועד אחר לגמרי שנקרא 'שבת ראש חודש'. מועד זה קרוב הוא בהגדרתו לימים טובים, ולכן נקבע בו נוסח תפילה הדומה לתפילת ימים טובים.

קריאת המפטיר מתחילה בקרבנות השבת

ג. רמז לדבר אפשר לומר ממה שבמפטיר של שבת ראש חודש מתחיל המפטיר מ'וביום השבת' ולא רק מ'ובראשי חדשיכם', ולכאורה - הרי בכל שבת אין מפטירים בקרבנות השבת ומדוע בשבת ראש חודש מזכירים במפטיר את קרבנות השבת.

ד. תחילה נבאר מה טעם באמת בכל מועד קורא המפטיר בקרבנות המועד מפרשת פנחס, ואילו בשבת קודש אין המפטיר קורא בפרשת 'וביום השבת'. שאלה זו שואלים התוספות במגילה דף כ"ג ותיירצו שאם בכל השבתות יקרא המפטיר 'וביום השבת' א"כ כל ההפטרות שבנביא יהיו שוות בכל שבוע, שהרי מפטירין מעין הקריאה שסיים בה. ועוד תירצו שאין קוראים אלא קרבנות שבאות לכפרה, שקריאתם תכפר על ישראל כאילו הקריבום אבל קרבנות שבת אינן באות לכפרה. עכ"ד התוספות. ולפי תירוצים אלו צריך להבין מדוע בשבת ראש חודש כן קוראים בקרבנות השבת.

ה. ולפי היסוד הנ"ל ששבת ראש חודש איננה כוללת שני מועדים נפרדים, של שבת ושל ראש חודש, אלא יש כאן חפצא אחד של מועד 'שבת ראש חודש' ממילא מובן היטב שבשבת ראש חודש קוראים את הקריאה של כל קרבנות היום, קרבנות השבת וקרבנות ראש חודש, שהכל הוא דבר אחד. [ויש להוסיף שבאמת הפטרת שבת ראש חודש מזכירה גם את השבת וגם את ראש חודש במידה שווה: "והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה'", וממילא שפיר אפשר לקרוא גם את קרבנות השבת כי גם זה מעניין ההפטר בהנביא].

ראש חודש בשבת חוזר להיות כיו"ט

א. אמנם צריך להבין מדוע באמת 'שבת ראש חודש' נעשית למועד בפני עצמו, שהוא בדרגה גדולה יותר מצירוף השבת והראש חודש בפני עצמו.

והביאור בזה על פי מה שכתב רבינו הטור בטעם המנהג שנהגו הנשים שלא לעשות מלאכה בראש חודש: "שמעתי מאחי הר"י טעם לדבר לפי שהמועדים נתקנו כנגד אבות, פסח כנגד אברהם דכתיב (בראשית יח) לושי ועשי עוגות, ופסח היה, שבועות כנגד יצחק, שתקיעת שופר של מתן תורה היה בשופר מאילו של יצחק, סוכות כנגד יעקב דכתיב (בראשית לד) ולמקנהו עשה סוכות, וי"ב ראשי חדשי השנה שגם הם נקראים מועדים כנגד י"ב שבטים, וכחטאא בעגל ניטלו מהם וניתנו לנשותיהם לזכר שלא היו באותו חטא".

כלומר, שמעיקרא דמילתא היו ראשי חודשים ראויים להיות ימים טובים כנגד י"ב שבטים, אלא שמחמת חטא העגל ניטלו מהם, והנשים שלא היו באותו חטא עדיין נוהגות בו קצת יום טוב.

ז. והנה, מבואר בספרים הקדושים שבשבת קודש אנו בבחינה של קודם חטא העגל, ולכן שבים אלינו אז כתרי נעשה ונשמע שניטלו מאתנו בחטא העגל ועברו למה רבינו להיות לו לקרני הוד משה, ולכן תיקנו אז לומר 'ישמח משה... כליל תפארת בראשו נתתו לו' להודות על קרני הוד משה שחוזרות אלינו בכל שבת, בו אנו נכללים בבחינת משה שלא חטא בעגל וחוזרים ומקבלים מקרני הודו.

ח. וא"כ מובן היטב שכאשר חל ראש חודש בשבת שוב חוזר ראש חודש להיות כיום טוב, שהרי כך הוא עיקר צורתו של ראש חודש קודם חטא העגל, שיהיה כיום טוב, ובשבת אנו בבחינת קודם חטא העגל.

ט. ובזה יש לבאר מה שבשבת ראש חודש לא קיבלו הנשים שום שבר, שהרי אין שייך אז מנהגם לשבות ממלאכה, שהרי בלא"ה שובתים כולם ממלאכה. אך הביאור הוא שבשבת קודש אין הנשים עדיפות על הגברים מפני שכולם בבחינה של לפני החטא.

מדוע לא נזכרת שירת הלויים באתה יצרת

י. והנה, ישנו עניין אחד הנזכר דוקא בראש חודש שחל בחול ואינו נזכר בראש חודש שחל בשבת, והוא עניין שירת הלויים, אשר אנו מזכירים אותו בכל ראש חודש 'ובעבודת בית המקדש נשמח כולנו ובשירי דוד עבדך הנשמעים בעירך האמורים לפני מזבחך' ואילו בשבת ראש חודש אין מזכירים אותו. וצ"ע הטעם בזה.

יא. ותחילה עלינו לבאר מדוע באמת בראש חודש דוקא מזכירים את שירת הלויים משא"כ בשאר המועדים, וביאר בזה הגר"ש פינקוס זצ"ל דביקשו "זל להזכיר שמחת היום במוסף, ובשאר מועדים דיש מצות שמחה גם בגבולין הזכירו עניין זה בפני עצמו 'מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון.. והשיאנו ה' אלקינו.. לשמחה ולששון', אבל בראש חודש אין שמחת היום בגבולין אלא בעבודת המקדש שזה מתקיים ע"י שירת הלויים, ולכך הזכירו 'ובעבודת ביהמ"ק נשמח כולנו ובשירי דוד עבדך כו'.

יב. ולפי"ז יתבאר היטב מדוע בשבת ראש חודש לא הזכירו שירת הלויים, משום דבשבת ר"ח חוזר וניעור גם הר"ח להיות כיום טוב [כעיקר צורתו קודם חטא העגל שהיה יום טוב], ולפיכך לשון המוסף דאתה יצרת הוא במטבע לשון של מוסף של יו"ט 'אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות וכו', וכמו שביארנו, ולפיכך שוב אין השמחה דוקא במקדש, אלא ככל יו"ט ששמחתו גם בגבולין, ולכך אין צריך להזכיר שמחת המקדש.

יג. ועל פי כל זה מובן היטב מנהג קהילתנו, וקהילות ישראל בכלל, להאריך ולסלסל בניגוני ההלל שחל בראש חודש יותר משאר ראשי חודשים החלים בחול. משום שכאשר חל ראש חודש בשבת הרי יש לו בחינה של יום טוב, וגם יש בו כעין דיני שמחה בגבולין, וכמוש"נ, ושפיר מסלסלים בהלל ידידיה כהלל דימים טובים...

אם יש לך שאלה השקפתית, בירור מנהג, או ספק הלכתי, הנוגע לחיי קהילתנו, אפשר: לשלוח עבור רבינו שליט"א בכתובת מייל info@RHshul.org

מדור אחודה חידה

מדור ידיעת הלכות שבת

א **שחיה בבריכה.** הרב כהן שכר בתקופת 'בין הזמנים' בית שבחצרו הייתה בריכת שחיה. לבריכה הייתה שפה מסביב: א. האם מותר לרב כהן לשחות בבריכה זו בשבת? ב. מה הדין אם לבריכה יש דין של כרמלית וסביבה רשות הרבים ובמהלך שחייתו התיז מים 'ד אמות' בתוך הבריכה, ומה הדין אם התיז במהלך שחייתו מתוך הבריכה 'ד אמות' לרשות הרבים? ג. מה הדין אם הבריכה עומדת ברשות הרבים וגם לה יש דין של רשות הרבים ובמהלך שחייתו התיז 'ד אמות' בתוך הבריכה או 'ד אמות' מתוך הבריכה לרשות הרבים? ד. מה הדין אם לבריכה יש דין של רשות היחיד ומסביבה רשות הרבים והתיז תוך כדי שחייתו מתוך הבריכה לרשות הרבים?

ב **הפלגה בספינה.** ר' משה ור' אלי נכנסו לישון בליל שבת בספינה של גוי שעגנה והייתה קשורה לרציף בנמל אשדוד. שניהם ידעו שבשעה 2 אחרי חצות בליל שבת הגוי ישיט את הספינה לקפריסין. לר' משה מותר להכנס לישון בספינה ולהפליג איתה לקפריסין ולר' אלי מותר להיכנס לספינה אך אסור לו להפליג איתה. מדוע?

ג **ספיגת מים שנשפכו.** ילדיהם הקטנים של הגב' ויידר ושל הגב' בויס שפכו מים על השולחן בליל שבת. הגב' ויידר והגב' בויס לקחו, כל אחת בביתה מגבת, כדי לספוג את המים. לגב' ויידר מותר לספוג את המים ולגב' בויס אסור. הכיצד? הערה: כמות המים שנשפכה הייתה זהה. אותה מגבת בדיוק: אותו גודל, אותו סוג. אותו מצב.

ד **סעודה שלישית.** ר' הלל רוצה לאכול בסעודה שלישית חביתה חמה וטרייה, מבלי שיוציא את השבת. היכול הוא? כיצד?

ה **סעודה שלישית.** במוצאי שבת (לאחר צאת השבת), לאחר סיום סעודה שלישית, ולפני תפילת ערבית נוהג ר' דוד להוריד מהשולחנות בבית הכנסת (לא במקום בו מתפללים) את שאריות הסעודה שלישית (כולל טלטול מוקצה). האם מותר לעשות זאת?

אחודה חידה על הפרשה

ו כיצד בהמה נהפכת להיות אדם ואיך זה קשור לפרשתנו.

ז איזה אח אדם יותר אוהב: אח מאבא או אח מאמא, ומדוע, והיכן זה רמוז?

ח מהיכן אנו יודעים שלא שייך מחמת ציווי ה' לקנות מידות רעות, אפילו אם מצווה על השחטה.

ט היכן רמוז בפרשה על החיוב להחזיק אברכים העוסקים בתורה.

י לאיזה עבד עברי אין דין הענקה.

כללי השתתפות: את התשובות ניתן לשלוח למייל - עד ראש חודש אלול, כל תשובה היא מזכה בזכות להכנס להגרלה ע"ס 500 ₪ מידי חודש, 2 פרסים יוגרלו בין שולחי מדור משיב כהלכה, המדור מתפרסם גם בעלון נוסף, נא לשלוח פרטי השולח יחד עם התשובות, לפרטים נוספים ניתן לפנות במייל info@rhshul.org גם ילדים ששמעו את התשובות מגדולים יכולים לשלוח.

והגדת לבנך

הרב שמחה גרופמן שליט"א

קדוש קדוש קדוש

"בואו נגמור לארוז. אנו רוצים לצאת לדרך עוד מעט. החג מתקרב, ואנו רוצים להיות בירושלים לפני תחילת הרגל."
"אבא, האם נלך לבית המקדש?"
"בעזרת ה'."
"יש לי שאלה, אבא."
"כן, יוסי?"

"מדוע השנה אנו לוקחים איתנו כל כך הרבה פירות לירושלים? יש לנו שני שוורים עמוסים בפירות. בשנה שעברה כמעט ולא לקחנו פירות בכלל. לקחנו רק מה שנדע שנצטרך לשהותנו בירושלים."

"אני רואה שאתה עירני מאוד לנעשה סביבך, יוסי. זוהי שאלה מצויינת. השנה שונה מהשנה שעברה. השנה היא השנה הרביעית במחזור השמיטה. זוהי אחת השנים שבה לחלק מהיבול יש קדושת מעשר שני. ה' ציווה לקחת פירות אלה לירושלים ולאוכלם שם."
"כלומר, אנו אוכלים מעשר שני - פירות שיש בהם קדושה - בירושלים, עיר הקודש."
"נכון מאוד, יוסי."
"זאת אומרת שעלינו גם כן להיות קדושים מאוד כדי לאוכלם שם, אבא."

"נגעת כאן בנקודה עמוקה מאוד, יוסי. ה' נתן לנו תורה עשירה ויפה - עמוסה בתרי"ג (613) מצוות. כל אחת מהמצוות היא הזדמנות עבורנו להתקדש עוד. מצווה זו שהזכרנו לוקחת פעולה יום-יומית פשוטה וגשמית - אכילת פירות - ומקדשת אותה. היא הופכת את האכילה להזדמנות להתקרב עוד צעד אחד אל ה'." "כיצד אנו יודעים זאת, אבא?" "התורה עצמה אומרת לנו את זה, יוסי. 'עשר תעשר את כל תבואת זרעך... ואכלת לפני ה' אלוקיך במקום אשר יבחר לשכון שמו שם... למען תלמד ליראה את ה' אלוקיך כל הימים' (דברים י"ד, כ"ב-כ"ג). מצווה זו באה ללמד אותנו יראת שמיים, שהיא יסוד בעבודת ה'." "כיצד היא מלמדת אותנו זאת?"

"פשוט מאוד, יוסי. ה' בירך אותנו ביבול יפה של פירות. הכל בא ממנו. הוא רוצה שנאכל את הפירות ונהנה מהם. אך הוא יודע שקל מאוד לשכוח אותו ולחשוב שהיבול הוא תוצאה ישירה של עמל כפינו. לפיכך, הוא מזכיר לנו שהוא לבדו המפרנס. ראשית, עלינו להפריש את התרומות והמעשרות ולתיתן לשלוחיו בעולם הזה, הכהנים והלוויים. להם אין אדמה משלהם, ולפיכך עלינו לתמוך בהם בשעה שהם עובדים כמשרתי ה', במקדש. אבל יש עוד מעשר שיש להפריש - מעשר שני. זוהי ההזדמנות שלנו 'לטעום' גם אנחנו מקדושת הכהונה. אנו מטהרים את עצמנו, עולים לירושלים, ואוכלים שם את הפירות הקדושים בקדושה ובטהרה. בכך אנחנו מידמים לכהנים, שחלק מעבודתם במקדש היא אכילת הקדשים (חלקים מן הקרבנות, וכן מנחות ותרומות) בקדושה ובטהרה."
"אנחנו אוכלים אותם בחצרות בית ה', אבא. ודאי שזה יעורר אותם ליראה ה' ולאהבתו על כל הטוב שגמלנו."
"יוסי, הבעת את הדברים בצורה יפה מאוד. זוהי השמחה האמיתית: התקרבות לקדוש ברוך הוא ע"י העלאת כל הפעולות שלנו - ואפילו אכילה - לדרגה של עבודת ה'. כך נלמד ליראה אותו כל הימים."

